

KIRSAL KESİMDE ve KENTTE YAŞAYAN ERGENLERİN BENLİK KURGULARI AÇISINDAN KARŞILAŞTIRILMASI

Yalçın ÖZDEMİR

Adnan Menderes Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Psikolojik Danışma ve Rehberlik Anabilim Dalı, Aydın.

Özet

Bu çalışmada özerk-ayrık, bağımlı-ilişkisel ve özerk-ilişkisel benlik kurgusunun ergenlerin yaşadıkları yere ve cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Araştırmaya % 74'ü (261) kentteki liselerden ve % 26'sı (91) kırsal bölgeden olmak üzere 352 öğrenci katılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin 205'ini (% 58) kız, 147'sini (% 42) erkek öğrenci oluşturmuştur. Araştırma gurubundaki ergenlerin yaş ortalaması 16.28 (SS=1.10) ve yaş aralığı 14-19'dur. Bu öğrenciler demografik bilgi formunu ve "Ailede Özerk-ilişkisel Benlik Ölçekleri" ni doldürmüşlardır. Sonuçlar ergenlerin bağımlı-ilişkisel benlik kurgularının kırsal kesimde ya da kentte yaşamaya göre farklılık göstermediğini, ancak kentte yaşayan ergenlerin özerk-ayrık ve özerk-ilişkisel benlik kurgusu puan ortalamalarının daha yüksek olduğunu göstermiştir. Sonuçlardan ergenlerin özerk-ayrık benlik kurgusu puan ortalamaları cinsiyet açısından farklılık göstermezken, kızların bağımlı-ilişkisel ve özerk-ilişkisel benlik kurgusu puan ortalamalarının erkek ergenlerin ortalamalarında daha yüksek olduğu görülmüştür. Sonuçlar benlik kurgusu gelişimi ve kültür bağlamında tartışılmıştır.

Anahtar kelimeler: Benlik kurgusu, özerk-ayrık benlik, bağımlı-ilişkisel benlik, özerk-ilişkisel benlik.

COMPARISON of ADOLESCENTS in URBAN and RURAL AREAS IN TERMS of SELF-CONSTRUALS

Abstract

In this study autonomous-seperate self, heteronomous-related self and autonomous-related self-construal was examined in terms of living in rural and urban areas and gender among adolescents. The research group consisted of 352 students, 74% (261) of whom from the urban high schools and 26% (91) from rural area. Adolescents were 14 to 18 years of age (M=16.26, SD=1.06). The participants responded to the items of personel information sheet and "Autonomous-related Self-in Family Scales". Results showed that while adolescents' heteronomous-relational self-construal did not vary with their rural or urban backgrounds, autonomous-seperate and autonomous-relational self-construal was found to be higher among adolescents from urban areas. Results also indicated that autonomous self-construal scores did not vary with the gender of adolescents, but heteronomous-relational and autonomous-

relational self-construal scores of girls higher than males. Findings were discussed in the context of self-construal development and culture.

Keywords: *Self-construal, autonomous-seperate self, heteronomous-related self, autonomous-related self.*

1. Giriş

Psikoloji tarihinde benlik, ilgilenilen en önemli konulardan biri olmuştur (1). Kültürlerarası psikolojide bağımsız ve karşılıklı bağımlı benlik kurgusu olmak üzere temel olarak iki boyutlu benlik kurgusu ortaya atılmıştır (2). Benlik kurgusu (self-construal) “kişinin başkaları ile olan ilişkileri ve başkalarından farklı benliği ile ilgili düşüncelerin, duyguların ve eylemlerin toplamı” olarak tanımlanmaktadır (1, s. 581). Bu ikili bakış açısına göre bir kültürde benlik kurgusu gelişimi ya özerklik yönünde ya da ilişkisellik yönünde gelişmektedir (2, 3). Bu görüşe göre genelde batıda, özellikle de Avrupa kökenli Amerikalılar arasında benlik kurgusu gelişimi ile ilgili kültürel amaçlar başkalarından ayırmayı ve bağımsız olmayı vurgulamaktadır. Böylece Avrupa Kökenli Amerikalılar için benlik gelişimi bağımsızlık açısından tanımlanmakta; bireyler çocukluktan itibaren, kendilerini bağımsız, kendi kendine yeten ve özerk olarak betimlemektedir (4). Diğer yandan doğu toplumlarında başkalarıyla bütünleşme, aile bağlarına önem verme ve bağlılık önemli kültürel amaçlar olarak belirtilmektedir. Yukarıdaki açıklamaya göre, genel olarak bireyci toplumlarda doğmuş, yetişmiş ve yaşayan bireylerin benlik kurgusu gelişimlerinin özerklik; toplulukçu kültürlerde doğmuş, yetişmiş ve yaşayan bireylerin benlik kurgusu gelişimlerinin daha çok ilişkisellik yönünde olduğu söylenebilir.

Benlik konusunun ele alındığı birçok çalışmada benlik kurgusu batılı bir kavram-sallaştırmayla ele alınmış (2, 5) ve bu çalışmalarda “özerklik” ve “ilişkisellik” zıt kutuplar olarak değerlendirilmiş (6) olsa da, son zamanlardaki bazı çalışmalar bu iki gelişimsel yolun temel gereksinimler olduğunu (7, 8, 9) vurgulamaktadır. Ayrıca, ilgili kültürlerarası çalışmalar insan gelişimi ile ilgili batılı bakış açısının (özerklik ve bireycilik odaklı) dünyanın başka birçok yerindeki insanların benlik gelişimlerine uygulanamayacağını göstermiştir (10, 2). Örneğin, Kitayama, Markus, Matsumoto ve diğerleri (10) Batı kültürlerinden farklı olarak birçok Asya kültüründe bireyler arasındaki bağlılığın çok önemli olduğunu ve benliğin bu sosyal ilişkilere göre şekillendiğini ifade etmişlerdir.

Bireycilik-toplulukçuluk ayrımı açısından Türkiye genel olarak toplulukçu bir toplum olarak sınıflandırılmış (11) ve bu sınıflamaya paralel olarak Türkiye’deki sosyo-kültürel bağlam geleneksel olarak aile, akrabalar, komşular ve sosyal gruplar arasında yakın bağların önemli olduğu bir kültür olarak tanımlanmıştır (12). Ancak aynı zamanda toplumun üst sosyo-ekonomik düzeyinde eğitim düzeyi yüksek kişiler arasında ilişkiselliğin azalmasını gerektirmeyen bireyselleşmeye doğru güçlü bir eğilimin olduğu belirtilmiştir (13, 14). Bu sonuçlar benliğin sadece özerk ya da ilişkisellik

olarak kavramlaştırılması görüşünün sorgulanmasına neden olmaktadır. Kağıtçıbaşı (15, 16, 6, 17) da bu eleştirileri temel alarak üç farklı aile örüntüsü içinde ortaya çıkan özerk-ayrık, bağımlı-ilişkisel ve özerk-ilişkisel olmak üzere üç farklı benlik kurgusunun gelişimini ortaya koyan aile değişim modeli önermiştir. Kağıtçıbaşı, klasik modernleşme anlayışındaki sosyo-ekonomik gelişmeyle birlikte karşılıklı bağımlılık aile modelinden bağımsızlık aile modeline doğru bir değişme yaşanacağı görüşünü eleştirmiş ve yakın aile bağlarının önemli olduğu kültürlerde kentleşme ve sanayileşmeye karşın yakın bağların sürdüğünü belirtmiştir. Ona göre refah artışıyla birlikte maddi bağımlılıkların azalmasına rağmen duygusal bağımlılıklar devam etmekte ve bu değişimler ailelerin çocuk yetiştirme biçimlerini etkilemektedir. Maddi bağımlılıklar azaldıkça, çocukların özerklikleri daha fazla desteklenmekte; ailenin refahı için çocuğun maddi katkısının öneminin azalması nedeniyle artık çocuğun özerkliği bir tehdit olarak algılanmamaktadır. Ancak, duygusal bağımlılıklara hala önem verilmesi nedeni ile çocuğun ailesine yakın ve bağlı olması istenmektedir. Kağıtçıbaşı (15, 16, 6, 17), sosyo ekonomik gelişmeler sonucu ortaya çıkan aile değişimlerinin, özerklik ve ilişkiselliği bir araya getiren “özerk-ilişkisel benlik” kavramını ortaya atarak alanyazında var olan özerk ve ilişkiselsel benlik kurgusu boyutlarına yeni bir boyut eklemiş ve bu benlik tiplerinin gelişimini sosyo-ekonomik ve kültürel etmenlerle, çocuk yetiştirme biçimlerine dayandırmıştır.

İnsan gelişimi belirli bir bağlamda gerçekleşmektedir ve bunun önemli bir bölümünü aile içindeki toplumsallaşma oluşturmaktadır. Bu toplumsallaşma bütün bir toplumun sosyal, kültürel, tarihsel ve ekonomik özelliklerini yansıtmaktadır. Kağıtçıbaşı (16) üç farklı aile örüntüsü içinde ortaya çıkan üç farklı benlik kurgusunun gelişiminin analiz edilebileceği bir aile değişim modeli önermiştir. Model özerk ve ilişkiselsel benliğin ortaya çıkmasını sağlayan toplumsal ve ailesel etmenleri ortaya çıkarmayı amaçlamıştır. Modelde ayrıca, sosyo-ekonomik gelişmeler sonucu ortaya çıkan aile değişimlerinin özerklik ve ilişkiselliği bir araya getiren ve yeni bir sentez olarak ortaya atılan “özerk-ilişkisel benlik” (15, 16, 6, 17) gelişimine temel oluşturduğu belirtilmektedir. Modelde üç aile etkileşim örüntüsü ortaya konulmaktadır. Bu örüntüler: (a) kuşaklar arasında karşılıklı maddi ve duygusal bağımlılığın olduğu geleneksel aile modeli, (b) bağımsızlığa dayanan bireyci model ve (c) her ikisinin diyalektik bir sentezi olan ve maddi bağımsızlığı ancak duygusal bağımlılığı içeren karşılıklı duygusal bağımlılık modeli.

Ailenin devamı için kuşaklar arası karşılıklı bağımlılığın gereklilik olduğu karşılıklı bağımlılık aile modeli tarımla uğraşan geleneksel kırsal kesimlerde daha çok görülmektedir. Bu ailelerde çocuk yaşlılık güvencesi olarak görülmektedir. Bu ortamlarda aileler için çocuğun ekonomik değeri ön plandadır (18). Karşılıklı bağımlılık aile modelinde çocuğun bağımsızlığı işlevsel değildir ve aile için bir tehdit olarak algılanabilir, çünkü çocuğun kendi istek ve ilgilerinin ailesinin isteklerinin önüne geçmesi arzu edilmemektedir. Bu nedenle çocuk yetiştirmede itaat, özerklikten daha önemlidir. Bağımlılık aile modeli içindeki toplumsallaşma uyma ve itaatin vurgulanması

açısından Arnet'in önerdiği "yakın" (narrow) toplumsallaşma kavramıyla benzerlik göstermektedir (19). Kağıtçıbaşı'nın karşılıklı bağımlılık aile modeli içinde daha çok otoriter çocuk yetiştirme stili yer almaktadır (16). Bu modele göre daha önce de belirtildiği gibi ailenin devamlılığı için çocuğun bağımlılığı önemlidir. Açıklanan modelde anababanın denetim ağırlıklı çocuk yetiştirme stili çocukta bağımlı-ilişkisel benlik kurgusunun gelişmesine ortam hazırlamaktadır. Bu tür ailelerde yetişen çocuklar bağımsız, özerk davranışlar sergileyememekte, özellikle kız çocukları daha bağımlı olmaktadır (20).

Batılı orta sınıf çekirdek ailesinin özelliği olan bağımsızlık aile modelinde nesiller arası bağımsızlığa daha çok önem verilmekte ve çocuk yetiştirmede özerklik önemli bir değer olarak görünmektedir. Burada bazı sosyal kurumlar ve zenginlik kuşakları arası karşılıklı bağımlılığı gereksiz kılmaktadır. Bireyleşme ve ayrışma sağlıklı insan gelişimi için gereklilik olarak görülmektedir. Bağımsızlık aile modeli içinde gerçekleşen toplumsallaşma özerkliğe ve bağımsızlığın vurgulanması açısından Arnet'in "geniş" (broad) toplumsallaşma kavramına benzetilmektedir (19). Kağıtçıbaşı'nın refah düzeyi yüksek, kentleşmiş ve sanayileşmiş toplumlar için ifade ettiği bağımsızlık aile modelinde izin verici çocuk yetiştirme stiline ortaya çıktığı belirtilmiştir (16). Bu çocuk yetiştirme stiline temel özelliği çocuk yetiştirmede denetime çok az yer verilmesidir. Buna göre bu ailelerdeki sosyalleşme değerleri ve aile etkileşimi çocuğun bağımsızlığının desteklenmesini ve bu da çocukta özerk-ayrık benlik kurgusunun gelişimini doğurmaktadır.

Klasik modernleşme görüşünde sosyo-ekonomik gelişmenin karşılıklı bağımlılık aile modelinden bağımsızlık aile modeline doğru bir değişime neden olduğuna inanılmaktadır. Ancak son zamanlarda yakın aile bağlarının önemli olduğu kültürlerde kentleşme ve sanayileşmeye rağmen yakın bağların sürdüğü ileri sürülmektedir (16). Artan zenginlikle birlikte maddi bağımlılıklar azaldığı halde, duygusal bağımlılıklar devam etmektedir. Bu değişimler ailelerin çocuk yetiştirme biçimlerini etkilemektedir. Maddi bağımlılıklar azaldıkça, çocukların özerklikleri daha fazla desteklenmektedir. Ailenin refahı için çocuğun maddi katkısının öneminin azalması nedeniyle artık çocuğun özerkliği bir tehdit olarak algılanmamaktadır. Ancak, duygusal bağımlılığa hala önem verilmesi nedeni ile çocuğun ailesine yakın ve bağlı olması istenmektedir. Böylece özerkliğin önemli olmasına ve çocuktan mutlak bir itaat beklenmemesine karşın anababa tutumlarında denetim önemlidir, çünkü burada çocuğun ayrışması (kopması) amaçlanmamaktadır. Kağıtçıbaşı aile ilişkilerinde bağımlılığın önemli olduğu karşılıklı duygusal bağımlılık aile modelinin gelişmiş ve kentleşmiş bölgelerde daha yaygın olduğunu belirtmiştir ve ona göre bu aile modelinde egemen olan çocuk yetiştirme biçimi açıklayıcı otoriter biçimdir (16). Bu ailelerde çocuk yetiştirmede hem anababa kontrolü ve aileye bağlılık vurgulanmakta, hem de çocuğun özerkliği desteklenmektedir. Böylece, bu çocuk yetiştirme biçimi çocukta özerk-ilişkisel benlik kurgusunun gelişmesini sağlamaktadır.

Özet olarak, daha çok kırsal kesimlerde görülen bağımlılık aile modelinde otoriter

te ve itaat yönelimli anababa tutumları bağımlı-ilişkisel benlik kurgusunun; kentlerde orta sınıf ailelerin özelliği olan bağımsızlık aile modelinde görel olarak izin verici anababa tutumlarının özerk-ayrık benlik kurgusunun; bağlılık kültürüne sahip gelişmiş ve kentleşmiş bölgelerde daha yaygın olan duygusal bağımlılık aile modelinde anababalar hem çocuklarının özerkliklerini destekleyerek hem de onları kontrol ederek özerk-ilişkisel benliğin ortaya çıkmasını sağlamaktadır. Bu açıklamalar sosyoekonomik değişkenlere de bağlı olarak benlik kurgusu gelişimi açısından aynı kültür içinde farklı eğilimler görülebileceğini ortaya koymaktadır ve durum başka araştırmacılar tarafından da vurgulanmıştır (17). Mascolo, Misra ve Rapisardi Hindistanlı ve ABD’liler arasında bireyci ve ilişkisel benlik kurgusunu araştırdıkları çalışmalarının sonucunda gerek aynı kültür içinde gerekse farklı kültürlerde çok boyutlu bir benlik yapısının olduğunu ileri sürmüşlerdir (22). Kültür içi farklılıkları ortaya çıkaran etmenlerin başında anababaların sosyo-ekonomik düzeyleri gelmektedir. Kağıtçıbaşı ve Ataca’nın çalışmasının sonuçları kırsal kesimde ve kentlerde yaşayan alt SED’den ailelerin çocuklarının itaat etmesini üst SED’den ailelere göre daha fazla önemsediklerini göstermiştir (23). İmamoğlu’nun çalışmasının sonuçları kentlerde yaşayan üst SED’den annelerin çocuklarının bağımsızlığına ve kendine yeterliliğe önem verdiklerini, orta ve alt SED’den annelerin ise daha çok itaat ve sadakati önemsediklerini göstermiştir (24).

Benlik kurgusu ile ilişkili olarak ele alınan temel kavramlardan biri cinsiyet değişkenidir (25, 26). Alanyazında kızların ilişkisellik yönelimlerinin daha yüksek olduğu vurgulanmaktadır (25). Çalışmalarda geleneksel anne rolünün ön planda olduğu aile ortamlarında özerk davranışlar için kızlara daha az fırsat sağlandığı (26), özerkliği kızlar için erkeklere göre daha fazla stres yaratıcı bir deneyim olduğu (27) ortaya konulmuştur. Kültürel farklılık olmaksızın kızların genellikle erkeklere göre daha geç özerklik beklentisine sahip olduğu (28) ancak farkın eskisine göre azaldığı ya da bazı kültürlerde diğerlerine göre daha fazla olabileceği belirtilmektedir (29).

Burada vurgulanması gereken önemli bir nokta genelde ergenlik ve özelde de ergenlik döneminde benlik kurgusu ile ilgili çalışmalar kentlerde yaşayan gençlerin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Ancak benlik kurgusu gibi kültürel faktörlerin çok önemli olduğu bir konuda aynı kültür içindeki farklılıkların dikkate alınması hem kırsal kesimde hem de kentlerde yaşayan gençleri anlamak açısından önemlidir. Diğer yandan son yıllarda kırsal kesimde yaşayan gençlerin yaşamlarını araştırmaya yönelik yurt dışında ilgi giderek artmasına karşın (30, 31, 32), Türkiye’de kırsal kesimde yaşayan gençler üzerine yapılan görgül çalışmalara rastlanamamıştır. Bu nedenlerle, çalışma toplumsal değişimler bağlamında Türkiye’de gençleri anlamak açısından önem taşımaktadır.

Sonuç olarak çalışmalar, farklı kültürlerde ve aynı kültür içinde farklı benlik kurgularının gelişebileceği ve bunun da temelde o toplumda önemli olan değerleri yansıttığını göstermektedir. Bu kapsamda, bu çalışmanın temel amacı, ergenlik döneminde özerk-ayrık, bağımlı-ilişkisel ve özerk-ilişkisel benlik kurgusu gelişimini kırsal ke-

simde ve kentte yaşayan ergenler arasında araştırmaktır. Çalışmanın diğer bir amacı da kırsal kesimde ve kentte yaşayan ergenlerin özerk-ayrık, bağımlı-ilişkisel ve özerk-ilişkisel benlik kurgusu gelişiminin cinsiyet açısından farklılık gösterip göstermediğinin incelenmesidir.

2. Yöntem

Araştırma Modeli

Bu araştırma, ergenlerin benlik kurgusu gelişimlerinin farklı yerleşim yerlerinde yaşayan ergenler arasında nasıl farklılaştığını görmek için tarama modeli biçimindeki betimsel nitelikli bir araştırmadır. “Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır.” (33, s.77).

Araştırma Grubu

Bu araştırmada, araştırma grubu Aydın merkezde ve İzmir, Tire Gökçen kasabasında bulunan lisede (geçim kaynağı tarıma dayalı bir yerleşim yeri) 1. 2. ve 3. sınıflarda öğrenim gören 352 öğrenciden oluşmuştur. Öğrencilerin 205’ ini (% 58) kızları, 147’sini (% 42) erkekler oluşturmuştur. Ergenlerin yaş ortalaması 16.28 (SS=1.10) ve yaş aralığı 14-19’ dur.

Veri Toplama Aracı

Benlik Kurgusu

Araştırmada benlik kurgusunu ölçmek için Kağıtçıbaşı tarafından geliştirilen “Ailede Özerk-İlişkisel Benlik Ölçekleri” kullanılmıştır (17). Ölçek ilişkisellik, özerklik ve özerk-ilişkisel olmak üzere üç boyuttan oluşmaktadır. Katılımcılardan ölçekteki 22 maddenin her birine ne ölçüde katıldıklarını beşli dereceleme ölçeğinde işaretleyerek belirtmeleri istenmektedir. Ölçeğin ilişkisellik boyutu ilişkiselsel benlik kurgusunu ölçmeyi amaçlamaktadır. Bu alt ölçekteki dokuz madde psikolojik ve maddi açıdan kişinin ailesiyle olan yakın ilişkisini ölçmektedir. Örnek olarak “Kendimi aileme gönülden bağlı hissederim” maddesi verilebilir. Yine dokuz maddeden oluşan özerklik boyutu özerk benlik kurgusunu ölçmeyi amaçlamaktadır. Buradaki maddeler kişinin ailesiyle olan ilişkisinde özerklik düzeyini ölçmektedir. Örnek olarak “Kendimi ailemden bağımsız hissederim” ve “Ailemin düşündüğü gibi düşünmek zorunda değilim” maddeleri verilebilir. Özerk-ilişkisel boyutu olan son boyut özerk-ilişkisel benlik kurgusunu ölçmeyi amaçlamaktadır. Bu alt ölçekteki dört madde kişinin ailesine olan bağlılığını ve özerklik düzeyini bir arada ölçmektedir. Örnek madde olarak “Bir kimse kendisini ailesine hem duygusal olarak bağlı, hem de özgür hissedebilir” maddesi verilebilir. Her alt boyuttan alınan toplam puanın yüksekliği, o boyutun ifade ettiği tutumun yüksekliğini ortaya koymaktadır.

Ölçeğin ergenler için uyarlama çalışması kapsamında yapı geçerliliğini incelemek için LISREL kullanılarak doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılmıştır (35). Sonuçlar, ölçeğin yapısının kabul edilebilir ve geçerli olduğunu ve Kağıtçıbaşı'nın (17) ileri sürdüğü üç faktörlü yapısının doğrulandığını göstermiştir. Kağıtçıbaşı (17) Cronbach Alfa güvenirlik katsayısını özerk benlik, ilişkisel benlik ve özerk-ilişkisel benlik boyutları için sırasıyla .84, .84, ve .77 olarak vermiştir. Bu çalışmada ölçeğin Cronbach Alfa güvenirlik katsayısı özerk benlik boyutu için .69, ilişkisel benlik boyutu için .77, özerk-ilişkisel boyutu için ise .73 olarak bulunmuştur.

İşlem

Ölçek katılımcılara okullarda gönüllülük esasına dayalı olarak grup uygulamaları şeklinde uygulanmıştır. Katılımcılara öncelikle araştırmanın amacına yönelik kısa bir bilgi verilmiş ve ardından uygulamaya geçilmiştir. Ayrıca gerekli durumlarda açıklamalar yapılmıştır. Katılımcılardan kimlik bilgileri istenmemiştir. Ölçeğin uygulanması 10-15 dakika arasında değişmiştir.

3. Bulgular

Katılımcıların özerk-ayrık, bağımlı-ilişkisel ve özerk-ilişkisel benlik kurgusu puanlarının kırsal kesimde ya da kentte yaşama durumlarına göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacı ile t testi yapılmıştır. Özerk-ayrık, bağımlı-ilişkisel ve özerk-ilişkisel benlik kurgusunun kır kente göre t testi sonuçları Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1'de görüldüğü gibi özerk-ayrık benlik kurgusu puanları kırsal kesimde ve kentte yaşamaya göre anlamlı bir farklılık göstermektedir [$t(350) = -4.420, p < .01$]. Buna göre kentte yaşayan ergenlerin özerk-ayrık benlik kurgusu puanları ($\bar{X} = 19.44$) kırsal kesimde yaşayan ergenlerin puanlarından ($\bar{X} = 17.42$) daha yüksektir. Bu sonuç kentlerde yaşayan gençlerin daha fazla özerk olma eğiliminde olduklarını göstermektedir. Sonuçlar bağımlı-ilişkisel benlik kurgusu puanlarının yaşanılan yere göre anlamlı bir farklılık göstermediğini ortaya koymaktadır [$t(350) = -.450, p > .05$] (Tablo 1). Bu sonuç gençlerin ailelerine bağlılıkları açısından kırsal ya da kentte yaşamalarının bir farklılık yaratmadığını göstermektedir. Ancak Tablo 1'den de görüldüğü gibi katılımcıların özerk-ilişkisel benlik kurgusu puanları yaşanılan yere göre anlamlı bir farklılık göstermektedir [$t(350) = -3.680, p < .01$]. Buna göre kentte yaşayan ergenlerin özerk-ilişkisel benlik kurgusu puanları ($\bar{X} = 17.18$) kırsal kesimde yaşayan ergenlerin puanlarından ($\bar{X} = 15.93$) daha yüksektir. Bu sonuca göre kentlerde yaşayan gençlerin benliklerini özerklik ve ilişkiselliği bir araya getirecek biçimde kurgulama eğilimlerinin kırsal kesimde yaşayan gençlere göre daha yüksek olduğu söylenebilir.

Tablo 1. Özerk-Ayrık, Bağımlı-İlişkisel ve Özerk-İlişkisel Benlik Kurgusunun Kır Kente Göre t Testi Sonuçları

	Yer.Yeri	n	\bar{X}	SS	Sd	t	p
Özerk-Ayrık	Kır	91	17.42	3.48	350	-4.420	.000
	Kent	261	19.44	3.84			
Bağımlı-İlişkisel	Kır	91	38.61	5.41	350	-.485	.628
	Kent	261	38.64	5.53			
Özerk-İlişkisel	Kır	91	15.93	3.01	350	-3.680	.000
	Kent	261	17.18	.69			

Katılımcıların benlik kurgusu puanlarının cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacı ile t testi yapılmıştır. Özerk-ayrık, bağımlı-ilişkisel ve özerk-ilişkisel benlik kurgusunun cinsiyete göre t testi sonuçları Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2’ye göre özerk-ayrık benlik kurgusu puanları cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir [$t(350) = -1.147, p > .05$]. Ancak tablo 2’de görüldüğü gibi bağımlı-ilişkisel benlik kurgusu puanları cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermektedir [$t(350) = 2.926, p < .01$]. Buna göre kızların bağımlı-ilişkisel benlik kurgusu puanları ($\bar{X}=39.28$) erkeklerin puanlarından ($\bar{X}=37.56$) daha yüksektir. Bu sonuç bağımlı-ilişkisel benlik kurgusunun kızlar arasında erkeklerden daha yaygın olduğunu göstermektedir. Ayrıca sonuçlara göre özerk-ilişkisel benlik kurgusu puanları da cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermektedir [$t(350) = 4.144, p < .001$]. Buna göre kızların özerk-ilişkisel benlik kurgusu puanları ($\bar{X}=17.38$) erkeklerin puanlarından ($\bar{X}=16.14$) daha yüksektir. Bu sonuç özerk-ilişkisel benlik kurgusunun kızlar arasında erkeklerden daha yaygın olduğunu göstermektedir.

Tablo 2. Özerk-Ayrık, Bağımlı-İlişkisel ve Özerk-İlişkisel Benlik Kurgusunun Cinsiyete Göre t Testi Sonuçları

	Cinsiyet	n	\bar{X}	SS	Sd	t	p
Özerk-Ayrık	Kız	205	18.72	3.99	350	-1.147	.252
	Erkek	147	19.20	3.63			
Bağımlı-İlişkisel	Kız	205	39.28	5.31	350	2.926	.004
	Erkek	147	37.56	5.60			
Özerk-İlişkisel	Kız	205	17.38	2.54	350	4.144	.000
	Erkek	147	16.14	3.05			

Sonuç olarak, katılımcıların benlik kurgusu puanlarının cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacı ile yapılan t testi sonuçları özerk-ayrık benlik kurgusunun cinsiyete göre farklılık göstermediğini, kızların ilişkisel ve özerk-ilişkisel

benlik kurgusu puanlarının ise erkeklere göre daha yüksek olduğunu göstermektedir.

4. Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmada ergenlerin özerk-ayrık, bağımlı-ilişkisel ve özerk-ilişkisel benlik kurgularının kırsal kesimde ve kentte yaşamaya göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Ergenlerin benlik kurgusu puanlarının kırsal kesimde ya da kentte yaşama açısından karşılaştırılması anlamlı sonuçlar ortaya koymuştur. Buna göre kentte yaşayan ergenlerin özerk-ayrık ve özerk-ilişkisel benlik kurgusu puan ortalamaları kırsal kesimde yaşayan ergenlerin puan ortalamalarından daha yüksek bulunmuştur. Bir başka ifadeyle kentte yaşayan ergenler benliklerini daha fazla özerklik ve özerk-ilişkisel açılarından kurgulama eğilimindeyken, kırsal kesimde yaşayan ergenlerin özerklik ve özerk-ilişkisel düzeyleri ketteki akranlarına göre daha düşük düzeydedir.

Türkiye aile, akraba ve komşularla yakın ilişkileri içeren kişilerarası ilişkilerin önemli olduğu bir ülke olarak sınıflandırılmaktadır (36). Bu geleneksel toplumsallaşma süreci aile bütünlüğünü, ilişkilerde uyumu ve yakınlığı, sadık olmayı ve yükümlülüklerini yerine getirmeyi vurgulamaktadır. Ancak küreselleşmenin de etkisiyle Türkiye'nin sosyo-kültürel yapısında bazı değişimlerin yaşandığı söylenebilir. Buna paralel olarak Türk insanının tutumlarda, değerlerde ve özellikle benlik tanımlamalarında giderek daha fazla bireyci olduğu belirtilmektedir (37, 38, 21, 39). Türkiye'de değerlerle ilgili bazı çalışmalarda da özerklik, başarı, kendini geliştirme, bireyci, yardımseverlik ilişkisel değer alanlarında en çok vurgulanan değerler olarak bulunmuştur (40, 41). Türkiye'nin toplumsal kültürel ortamında yaşanan bu değişimlerin kentte yaşayan gençlerin benliklerini daha fazla özerklik ve ilişkisel yönünde tanımlarını ile ilişkili olabilir.

Ayrıca, kentte yaşayan ergenlerin özerk benlik kurgusu puanlarının yüksek çıkması ile ilgili bir diğer açıklama giriş bölümünde de tartışılan Kağıtçıbaşı'nın modeline dayanılarak yapılabilir (16). Kağıtçıbaşı modelinde refah düzeyi yüksek, kentleşmiş ve sanayileşmiş toplumlarda görüldüğünü belirttiği bağımsızlık aile modelinde izin verici çocuk yetiştirme stiline görüldüğünü belirtmiştir. Bu çocuk yetiştirme stiline temel özelliği çocuk yetiştirmede denetime çok az yer verilmesidir. Buna göre bu ailelerdeki sosyalleşme değerleri ve aile etkileşimi çocuğun bağımsızlığının desteklenmesini ve bu da çocukta özerk-ayrık benlik kurgusunun gelişimini doğurmaktadır. Kağıtçıbaşı bağımlılık kültürüne sahip gelişmiş ve kentleşmiş bölgelerde daha yaygın olduğunu söylediği karşılıklı duygusal bağımlılık aile modelinde egemen olan çocuk yetiştirme stiline açıklayıcı otoriter stil olduğunu belirtmiştir (16). Bu aile modelinde çocuk yetiştirmede hem anababa kontrolü ve aileye bağımlılık vurgulanmakta, hem de çocuğun özerkliği desteklenmektedir. Böylece, bu çocuk yetiştirme biçimi çocukta özerk-ilişkisel benlik kurgusunun gelişmesini sağlamaktadır. Bu çalışmanın sonuçlarında kentte yaşayan ergenlerin özerk-ayrık ve özerk-ilişkisel benlik kurgusu puan-

larının kırsal kesimde yaşayanlara göre daha yüksek çıkması Kağıtçıbaşı'nın aile değişim modeline (16) önemli bir destek olarak düşünülebilir.

Araştırmanın önemli bir bulgusu da bağımlı-ilişkisel benlik kurgusu açısından kırsal kesimde ya da kentte yaşayan ergenler arasında herhangi bir farklılık görülmemiş olmasıdır. Markus ve Kitiyama'ya göre baskın bireyci ve toplulukçu kültürel değerler benlik kurgusuna dönüşmektedir ve buna göre toplulukçu kültürel değerlerle ilişkili olan bağımlı benlik kişiyi başkaları ile ilişkileri içinde tanımlamaktadır (2). Bireycilik toplulukçuluk boyutu açısından, toplulukçu bir kültür olarak sınıflandırılan Türk toplumunda (3) bütün gruplarda bağımlı-ilişkisel benlik puanlarının yüksek çıkması, bağımlılığın ve itaatın önemli olduğu geleneksel sosyo kültürel değerlerin hala sürmesinin bir sonucu olabilir. Çünkü, geleneksel Türk kültüründe, aileyle yakın ilişkilere sahip olmak ve bu ilişkileri sürdürmek ve aileyle bütünleşme hissinde sahip olmak kültürel idealler ve beklentiler olarak değerlendirilmektedir. Ayrıca, Türkiye'de sosyo-kültürel ortam aile, akraba ve komşularla yakın ilişkileri öne çıkarılmaktadır (36). Bu geleneksel toplumsallaşma süreci aile bütünlüğünü, ilişkilerde uyumu ve yakınlığı, sadık olmayı ve yükümlülüklerini yerine getirmeyi vurgulamaktadır.

Ergenlerin özerk-ayrık, bağımlı-ilişkisel ve özerk-ilişkisel benlik kurgusu puanlarının cinsiyete göre farklılaşmış farklılaşmadığına bakıldığında ergenlerin özerk-ayrık benlik kurgularının cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediği anlaşılmıştır. Bu bulgu daha önceki araştırma bulgularıyla (42) da benzerlik göstermektedir. Cinsiyet ve belik kurgusu arasındaki ilişki açısından erkeklerin kadınlara göre özerk benlik kurgusu düzeylerinin daha yüksek olduğu gösterilmiştir (25). Bu çalışmada özerklik açısından cinsiyetler arasında fark çıkmaması Türkiye'de yaşayan kadınların sosyal rollerindeki değişimin bir sonucu olabilir. Türkiye'de kadınların eğitim düzeyi ve genel sosyo-ekonomik düzeyi yükseldikçe tutumlarında ve değerlerinde daha fazla özerk ve bağımsız oldukları gösterilmiştir (37, 38, 21, 41, 40).

Bu çalışmanın bulguları bağımlı-ilişkisel ve özerk-ilişkisel benlik kurgusunun kızlar arasında erkeklerden daha yaygın olduğunu göstermektedir. Kızların ilişkisel ve özerk-ilişkisel benlik kurgularının yüksek çıkması kadınların sosyo-duygusal ve kişilerarası yönelim açısından geleneksel cinsiyet rolü toplumsallaştırma uygulamalarının bir sonucu olabilir (43). Bu bulgu kadınların aileleri ve başkaları ile ilişkiselliklerinin ve bağlılıklarının yüksek olduğunu gösteren birçok araştırma bulgusu ile benzerlik gösterirken (44), Karakatipoğlu-Aygün'ün kadınların kendilerini geleneksel terimlerden çok kişisel terimlerle ifade ettiklerini gösteren araştırma bulgusuyla (45) farklılık göstermektedir. Kadın ve erkekler arasındaki bu fark kadınların geleneksel Türk kültüründe önemli olan değerleri ve rolleri içselleştirmeleri ile açıklanabilir.

Kadınların ilişkisellik boyutunda yüksek çıkmaları ile ilgili bir başka açıklama da bireycilik toplulukçuluk boyutu açısından yapılabilir. Bireycilik toplulukçuluk yatay ve dikey boyutları dahil edilerek dörtlü bir kategoride incelenmiştir (46). Buna göre dikey toplulukçuluk grup yönelimini tanımlarken ve daha çok kültürlerarası ayrımla-

rı yansıtırken, yatay toplulukçuluk ilişki yönelimli toplulukçuluğu tanımlamakta ve cinsiyetler arası farklılıkları yansıtmaktadır. Çeşitli araştırmalarda yatay toplulukçuluk açısından kadınlar erkeklere göre daha fazla ilişki yönelimli olarak bulunmaktadır (47, 48). Böylece kızların bağımlı ilişkisel ve özerk-ilişkisel ilişkisel benlik kurgularının yüksek çıkması bu görüşe bir destek olarak yorumlanabilir. Bu çalışmanın cinsiyet ile ilişkili sonuçları toplumsal cinsiyet ve toplumsallaşmada cinsiyet farklılıkları üzerine var olan çalışmalara bir katkı sunmaktadır.

Bu çalışmanın sonuçlarına dayanarak gelecek araştırmalar ve uygulama için bazı önerilerde bulunabilir. Bu çalışmada benlik ölçümünde referans grup olarak aile alınmıştır. Kişinin başkalarına bağlılığı ya da başkalarıyla ilişkiseliliğinin durumdan duruma (evde anababayla, okulda arkadaşlarla) değişebileceği belirtilmiştir (2). Örneğin Li Kanadalı ve Çinli katılımcılarla yaptığı çalışmada Kanadalıların da en az Çinli katılımcılar kadar arkadaşlarına bağlı olduğunu, ancak ailelerine bağlılıklarının daha düşük olduğunu göstermiştir (49). Bu sonuca göre kişilerin ilişkiseliliği referans alınan gruba göre değişebilir. Gelecek çalışmalarda katılımcıların özerklik ve ilişkiselilikleri hem genel anlamda hem de farklı kişilerle olan ilişkileri açısından değerlendirilebilir. Bu araştırmada yaş grubu olarak da sadece 14-19 yaş grubu ergenler alınmıştır. Bu, özellikle benlik kurgusunun dağılımı açısından bir sınırlılık oluşturmuş olabilir. Farklı gruplarda, örneğin ailesinden ayrı yaşayan üniversite gençliğinde, çalışan gençler arasında bu sonuçlar farklılık gösterebilir. Daha sonra yapılacak çalışmalarda bu kesimlerin de araştırmaya dahil edilmesi yararlı olacaktır. Ayrıca, bu çalışmanın bir sınırlılığı da kesitsel bir çalışma olmasıdır. Özerklik ve ilişkiselilik gelişiminin boylamsal bir çalışmada incelenmesi daha ayrıntılı bilgi sağlayabilir. Yurt dışında yapılan çalışmalarda kişilerin benlik kurgularının sosyo-duygusal gelişimleri üzerinde etkili olduğu gösterilmiştir (2; 50). Bu çalışmanın sonuçları farklı benlik tiplerinin kişinin düşünce, duygu ve davranışları üzerinde nasıl bir etkisinin olduğu üzerine yeni araştırmalara ışık tutabilir.

5. Kaynaklar

1. Singelis, T. M. (1994). The measurement of interdependent and independent self-construal. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 20, 580–591.
2. Markus, H. R., & Kitayama, S. (1991). Culture and the self: Implications for cognition, emotion, and motivation. *Psychological Review*, 98, 224–253.
3. Triandis, H. C. (1995). *Individualism and Collectivism*. Boulder, Colo.: Westview Press.
4. Sampson, E. E. (2000). Reinterpreting individualism and collectivism. *American Psychologist*, 55, 1425–1432.
5. Singelis, T.M., Bond, M.H., Sharkey, W.F., & Lai, C. (1999). Unpacking culture's influence on self-esteem and embarrassment. *Journal of Cross Cultural Psychology*, 30(3), 315–341.
6. Kağıtçıbaşı, Ç. (2005). Autonomy and relatedness in cultural context Implications for self and family. *Journal Of Cross-Cultural Psychology*, 36, 4, 403-422.

7. Assor, A., Kaplan, H., & Roth, G. (2002). Choice is good but relevance is excellent: Autonomy affecting teacher behaviors that predict students' engagement in learning. *British Journal of Educational Psychology*, 72, 261-278.
8. Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. *American Psychologist*, 55, 68-78.
9. Baumeister, R., & Leary, M. R. (1995). The need to belong: Desire for interpersonal attachments as a fundamental human motivation. *Psychological Bulletin*, 117, 497-529.
10. Kitayama, S., Markus, H.R., Matsumoto, H., & Norasakkunkit, V. (1997). Individual and collective processes in the construction of the self: Self-enhancement in the United States and self-criticism in Japan. *Journal of Personality and Social Psychology*, 72, 1245-1267.
11. Hofstede, G. (2001). *Culture's consequences: comparing values, behaviors, institutions, and organizations across nations*. Thousand Oaks, Calif: Sage.
12. İmamoğlu, E. O., Küller, R., İmamoğlu, V., & Küller, M. (1993). The social psychological worlds of Swedes and Turks in and around retirement. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 24, 26-41.
13. İmamoğlu, E. O. (2002). *Doğu-Batı kavşağında benlik: Dengeli Ayrışma-Bütünleşme Modeli*. 12. Psikoloji Kongresinde Sunulan Bildiri, Ankara, Türkiye.
14. Karadayı, F. (1998). *İlişkili özerklik: Kavramı, ölçülmesi, gelişimi ve toplumsal önemi, gençlere ve kültüre özgü değerlendirmeler*. Adana: Çukurova Üniversitesi Basımevi.
15. Kağıtçıbaşı, Ç. (1996). Özerk-ilişkisel benlik: Yeni bir sentez. *Türk Psikoloji Dergisi*, 11, 36-44.
16. Kağıtçıbaşı, Ç. (2000). *Kültürel psikoloji: Kültür bağlamında insan ve aile*. İstanbul: Evrim Yayınevi.
17. Kağıtçıbaşı, Ç. (2007). *Family, Self, and Human Development Across Cultures, Theory and Applications* (2nd ed.). London: Lawrence Erlbaum Associates.
18. Kağıtçıbaşı, Ç. (1982). Old-age security value of children: Cross-national socio-economic evidence. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 13, 29-42.
19. Arnett, J. (1992). Socialization and Adolescent Reckless Behavior: A Reply to Jessor. *Developmental Review*, 12, 391-409.
20. Ekşi, A. (1990). *Çocuk, Genç, Anababalar*. İstanbul: Bilgi Yayınevi.
21. Göregenli, M. (1997). Individualist and collectivist tendencies in a Turkish sample. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 28, 787-793.
22. Mascolo, F.M., Misra, G. & Raisardi, C. (2004). Individual and relational conceptions of Self in India and the United States. *New Directions for Child and Adolescent Development*, 104, 9-26.
23. Kağıtçıbaşı, Ç., & Ataca, B. (2005). Value of children and family change: A three-decade portrait of from Turkey. *Applied Psychology: An International Review*, 54(3), 317-137.
24. İmamoğlu, E. O. (1987). An interdependence model of human development. In Ç. Kağıtçıbaşı (Ed.), *Growth and progress in cross-cultural psychology* (pp. 138-145). Lisse, The Netherlands: Swets & Zeitlinger.
25. Cross, S. E., & Madson, L. (1997). Models of the self: Self-construal theory and gender. *Psychological Bulletin*, 122, 5-37.

26. Bumpus, M. F., Crouter, A. C., & McHale, S. M. (2001). Parental autonomy granting during adolescence: exploring gender differences in context. *Developmental Psychology*, 37(2), 163-173.
27. Byers, W., & Goossens, L. (1999). Emotional autonomy, psychosocial adjustment, and parenting: Interactions, moderating, and mediating effects. *Journal of Adolescence*, 22, 753-769.
28. Fuligni, A. (1998). Authority, autonomy, and parent-adolescent conflict and cohesion: A study of adolescents from Mexican, Chinese, Filipino, and European backgrounds. *Developmental Psychology*, 34, 782-792.
29. Feldman, S. S., & Rosenthal, D. A. (1991). Age expectations of behavioral autonomy in Hong Kong, Australian and American youth: The influence of family variables and adolescents' values. *International Journal of Psychology*, 26, 1-23.
30. Valentine, G., (1997). A safe place to grow up? Parenting perceptions of children's safety and the rural idyll. *Journal of Rural Studies*, 13 (2), 137-148.
31. Matthews, H., Taylor, M., Sherwood, K., Tucker, F., & Limb, M., (2000). Growing-up in the countryside: children and the rural idyll. *Journal of Rural Studies*, 16 (2), 141-153.
32. Glendinning A., Nuttall M., Hendry L., Kloep, M. & Wood S. (2003). Rural communities and well-being: a good place to grow up?. *The Sociological Review*, 129-156.
33. Karasar, N. (2004). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
34. Fraenkel, J. R. & Wallen, N. E. (1993). *How to design and evaluate research in education*. New York: Mcgraw-Hill.
35. Özdemir, Y. & Çok, F. (2011). "Ailede Özerk-İlişkisel Benlik Ölçeklerinin" lise öğrencileri için uyarlanması ve psikometrik özellikleri. *İlköğretim Online*, 10(1), 121-132.
36. Kağıtçıbaşı, Ç. (1984). Socialization in traditional society: A challenge to psychology. *International Journal of Psychology*, 19, 145-157.
37. Çileli, M. (2000). Change in value orientations of Turkish youth from 1989 to 1995. *The Journal of Psychology*, 134, 297-305.
38. Göregenli, M. (1995). Kültürümüz açısından bireycilik-toplulukçuluk eğilimleri: Bir başlangıç çalışması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 10, 1-14.
39. Karakitapoğlu-Aygün, Z. (2002). *Self-construals, perceived parenting styles and wellbeing in different cultural and socio-economic contexts*. Unpublished doctoral dissertation. Middle East Technical University, Ankara, Turkey.
40. Karakitapoğlu-Aygün, Z., & İmamoğlu, E. O. (2002). Value domains of Turkish adults and university students. *The Journal of Social Psychology*, 142, 333-351.
41. İmamoğlu, E. O., & Karakitapoğlu-Aygün, Z. (1999). 1970'lerden 1990'lara değerler: Üniversite düzeyinde gözlenen zaman, kuşak ve cinsiyet farklılıkları. *Türk Psikoloji Dergisi*, 14(44), 1-22.
42. Çelen, N., Çok, F., Bosma, H. A., & Zijssling, D. H. (2006). Perceptions of decisional autonomy of Turkish adolescents and their parents. *Paideia*, 16(35), 349-364.
43. Gilligan, C. (1982). *In a different voice: Psychological theory and women's development*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
44. Rastogi, M., & Wampler, K. S. (1999). Adult daughters' perceptions of the mother-

- daughter relationship: A cross-cultural comparison. *Family Relations*, 48, 327-336
45. Karakitapoğlu-Aygün, Z. (2004). Self, Identity, and Emotional Well-Being Among Turkish University Students. *The Journal of Psychology*, 138(5) 457-478.
46. Singelis, T. M., Triandis, H.C., Bhawuk, D. P. S., & Gelfand, M. J. (1995). Horizontal and vertical dimensions of individualism and collectivism: A theoretical and measurement refinement. *Cross-Cultural Research*, 29(3), 240-275.
47. Kashima, Y., Yamaguchi, S., Kim, U., Choi, S. C., Gelfand, J. H., & Yuki, M. (1995). Culture, gender, and self: A perspective from individualism-collectivism research. *Journal of Personality and Social Psychology*, 69, 925-937.
48. Kashima, E. S., & Hardie, E. A. (2000). The development and validation of the Relational, Individual and Collective Self-Aspects (RIC) Scale. *Asian Journal of Social Psychology*, 3, 19-48.
49. Li, H. Z. (2002). Culture, gender and self-close-other(s) connectedness in Canadian and Chinese samples. *European Journal of Social Psychology*, 32, 93-104.
50. Lam, B. T. (2006). Self-construal and socio-emotional development among Vietnamese-American adolescents: An examination of different types of self-construal. *International Journal of Behavioral Development*, 30(1), 67-75.

EXTENDED ABSTRACT

Purpose: Self-construal is conceptualized as a constellation of thoughts, feelings and actions with respect to one's relationship to others and to the self, as distinct from others (Singelis, 1994). The concept of self-construal evolved from a comparison of Western and Eastern conceptualizations of the self (Markus and Kitayama, 1991). *Generally two types of self-construal are conceptualized namely independent and interdependent self-construal. Independent (autonomous) self-construal refers to the separateness and uniqueness of the individual stressed in the West. Individuals in Western cultures tend to construe the self as separate from their social context and thus emphasize autonomy and independence. Interdependent (relational) self-construal reflects the emphasis on connectedness and relations often found in non-Western cultures. Individuals in Eastern cultures construe the self based on a broader social context and social environment (Singelis, 1994; Markus and Kitayama, 1991). It is argued that these two images of self can and do coexist in individuals and this construal of the self is conceptualized as autonomous-relational self-construal (Kağıtçıbaşı, 2000, 2007).*

Culture and childrearing patterns in a given culture have typically recognized as the important factors that affect the development of self-construal (Kağıtçıbaşı, 2000, 2007). In the existing literature there is a common view that societies will evolve towards the Western values in that family and human relations in the world will change with urbanization and industrialization and will be the same with the Western pattern. This view is also reflects the Modernization theory. Kağıtçıbaşı proposed a family

change model that involves decreasing material interdependencies but continuing psychological interdependencies with socio-economic development (particularly urbanization) in societies with collectivistic cultures. This family change model analyzes the development of three different types of self within three different family interaction patterns. The model aims to address the societal and familial antecedents of the autonomous, related autonomous related selves by examining socio-economic development.

The first family interaction pattern is traditional family characterized by material and emotional interdependence. This family model of total interdependence is prevalent mostly in traditional rural areas where intergenerational interdependence is important value for family surveillance. In these families material contributions and emotional support of the child to their family is valued. So, in this family model of total interdependence, the independence and autonomy of the child is not supported, and obedience orientated childrearing results in interdependent or relational self-construal. In the family model of independence, seen in the western middle class nuclear family, independence and autonomy of the child is valued, and child rearing is oriented toward autonomy support. This family pattern results from urbanization and industrialization and leads to the development of independent or autonomous self-construal. Third family model is a dialectical synthesis of the two, involving material independence but emotional/psychological interdependence. This family model called emotional/psychological interdependence and is different from the independence and interdependence family model. In this model there is material independence and psychological interdependence. This model can be seen in urban areas of collectivistic societies. The self that develops in the family model of emotional interdependence is the autonomous-related self-construal (*Kağıtçıbaşı, 2000, 2007*).

These theoretical discussions indicate that there are cross-cultural differences in terms of self-construal development as well as within cultural differences. Thus, the purpose of this study is to examine the within cultural differences in self-construal development among Turkish adolescents. More specifically, we examined self-construal development among adolescents living in rural and urban. We also investigated the gender differences in self-construal development.

Method: Participants of the present study are 352 (205 kız, 147 erkek) high school students. Students were 14 to 19 years old and in grades 9, 10,11. Permission to conduct the investigation was granted by the school board and participating schools. Data was collected in classrooms during school hours.

Results: Results revealed that compared to their rural counterparts, urban adolescents were more likely to develop autonomous-seperate and autonomous-relational self-construal. In terms of relational self-construal, there is no difference among adolescents living in urban and rural. Related with gender differences, there is no gender differences on males' and females' autonomous-seperate self-construal scores. Fe-

male adolescents were more likely to develop relational and autonomous-relational self-construal compared to males.

Discussion and conclusion: Findings which is indicating that adolescents living in urban place tend to define their self-construal as autonomous and autonomous-relational indicates within culture variation of self-construal and these results consistent with family change model of Kağıtçıbaşı. These findings were interpreted in light of family change model of Kağıtçıbaşı (2000, 2007) and sociocultural and gender socialization differences among adolescents from rural and urban upbringings. In terms of gender differences, results that is females' relational and autonomous-relational self-construal scores higher than males also consistent with previous findings (Cross and Madson, 1997). Future studies should be conducted employing different research design and with different samples.